

מסורת הש"ס

(א) מנחות דף 4. עמ': [נסוטה ידי: 1]. (ב) כ"ב דף 15: [ב"ק קטו: 4]. [נמשנה תרומות פ"ט מ"ז א"תא כ"ה:] ור' נחמיה ממיר אמנסי כנרייתא דמייתי הכא מפורש טפי הלכך מייתי הש"ס הכריתא]. (ד) [לקמן נא].

תורה אור השלם

1. וְכִי תִגְשׁוּן עֵרֹן לְזֹבֹחַ וְכִי יָרַע וְכִי תִגְיֹשׁוּ פֶסַח וְחֹלֶה אִין רַע הַקְרִיבֶהוּ וְכֹא לַפְחֹתָי וְהִרְצֵךְ אוֹ הַיִּשָּׁא פְּנִיךָ אִמֶּר יְיָ צְבָאוֹת:

הגהות הב"ח

(א) תרס' ד"ה ואי מייתי וכו' דלא צני כהן ובגדי כהונה: (ב) בא"ד כדרך כל הקדשים בכל הנפסלים: (ג) בא"ד להיפסלא ציונא וכסוף ההיא שמענתא קאמ': (ד) בא"ד קדשן בבלי הוכשרו וכו' וילא הוא דהא קאמרינן התם אבל יציאה כיון דפרש וכו' אלמא מדת יצא לא תקדשה ואפיתין בפנים אלמא מדת יבש תקדשה וכן בסוף כל המנחות:

מוסף רש"י

כלי שרת אין מקדשין אלא מדרעת. שהטתו כהן לרץ שימיהו לנס כן (סוטה יד:). **מסננת**. כלי על גבי כלי ועומן השמרים בתוך העליון והוא ככברה והיו מסתקן מאליו יש בה משום גרילוי. לרין לנסות העליון כדי שלא יסתה בו נחש, ואף על פי שהיו מסתקן והולך, מיישנין שמה יעבור הארס עם הין לתוך הכלי וכל ענין כשהתחתון מגולה (ב"ק קס"ג).

הדרן עלך לולב וערבה

ואי מייתי

במקודש איפסלו צלינה. הואיל ואיקדשו קדושת הגוף הוו להו כלימורי קרבן: **חוקיה אמר**. הא ודאי מצינ למשמע מינה דאין שיעור למיס אבל קידוש שלא מדעת לא שמעינ מינה וטעמא דמתני' דלא מייתי במקודשת דמאן דחוי להו למחר דשקלי להו מתוך כלי

ו**אי מייתי** במקודשת איפסילו להו בלינה חוקיה אמר ^(א)כלי שרת אין מקדשין אלא מדרעת וגזירה שמא יאמרו לדעת נתקדשו א"ר ינאי א"ר זירא אפילו תימא ביש שיעור למיס וכלי שרת אין מקדשין אלא מדרעת וגזירה שמא יאמרו לקידוש ידים ורגלים מלאין: נשפכה או נתגלתה כו': ואמאי ליעביר במסנת לימא מתני' דלא כר' נחמיה ^(ב)דתניא ^(ג)במסנת יש בו משום גילוי אמר רבי נחמיה אימתי בזמן שהתחתונה מגולה אבל בזמן שהתחתונה מכוסה אע"פ שהעליונה מגולה אין בה משום גילוי מפני שארס נחש דומה לספוג צף ועומד במקומו אפילו תימא רבי נחמיה אימר דאמר ר' נחמיה להדיוט אבל ילגבוה מי אמר ולית ליה לרבי נחמיה הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך אמר ה' צבאות:

הדרן עלך לולב וערבה

החליל ^(א)חמישה ושישה והו החליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב:

גמ'

המוזנח מקדש ^(שס דף פח.) דכלי שרת אין מקדשין אלא ממוחין ואין מקדשין אלא מצפנים אבל קשה מפ"ק דמנחות ^(דף ט. ושם) דפליגי בצללה חוץ לחומת עזרה דריש לקיש אמר כשירה דמדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא ור' יוחנן אמר פסולה כיוון דעשייתו בכלי נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהא בעיא אלמא צפנים מתקדשא ואפ"ה לא מיפסלא ציונא וכן משמע צפ' התכלת ^(שס מז.) דלחמר רב ששת הני תנאי כרזי סבירא להו דלחמר שחיטה מקדשא פי' דאיפסלא ציונא

ובסוף ^(א) שמעתין ^(דף מח.) קאמר הא דלא כרזי דאי כרזי כיון דלחמר שחיטה מקדשא דפריך להו היכא אי אכרזאי איפסלי ציונא משמע דוקא משום דשחיטה מקדשא הוא מיפסל ציונא הא לא הכי לא אע"ג דרזי אית ליה תנור מקדש במנחות פרק רבי ישמעאל ^(דף עב.) מיהו יש לדחות דבאין עם הזנח שאני דהא נסכים הצאים עם הזנח לא נפסלה מעילה ^(דף י.) קידשו בכלי נפסלו צלינה ועוד יש לדקדק מהנהוג דתנן פרק שני דמעילה ^(שס) קדשו ^(י) הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וצלינה ולא קתני וציונא אע"ג דגבי עופות וצחצים הוה מצי למיתני ליה ולא תני ליה אידי דלא תני ליה גבי שתי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה בהנהו והא דלמרינן צפ' כל שעה ^(פסחים לו.) גבי לישה דמנחות נהי דבורינן לימא במקום זריחין איתא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה במקום זריחין ויליאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יולא הוא אלא כדקאמרינן התם כיון דפרש אסוקי אסח דעתיה והא דדייק פרק שתי הלחם ^(מנחות נ"ה:) אמרת לישמן ועיריתן במזבח אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות צאות מנה ^(ס"ה דדריש ר') שמעון תנור תנור שתי פעמים שטהא אפיתין בתנור ושיהא הקדישן בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הוי מיפסל ציונא אלא משום דדבר מכוער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש וא"ת כיוון דבקדושת כלי לא מיפסלא ציונא מנחת כהנים וחביתי כהן גדול דלית בהו קמייה ונסכים הצאים צפני עמלמן אימת מיפסלי ציונא וי"ל ודאי דצאותן מועיל קידוש כלי דכוותיה אמרינן בסוף צ"ש צוצחים ^(דף מה:) יש לו מתירים משקרבו ומתיריו אין לו מתירין משיקדשו בכלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא צפנים אם כן אכתי תיקשי לן וגייתי במקודשת ולא יכניסום בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו צלינה וי"ל דא"כ מה יועיל שטהא מקודשת ועוד דדבר מכוער הוא להשהותם כל כך בכלי שרת צחון:

חזקיה אמר בלי שרת אין מקדשין ש"א מדרעת. תימה דצפ' התודה ^(מנחות עח:) פליגי בתודה ששחיטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אציי דפליגי בכלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין

וכמו כן קשיא דרזי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות ^(דף ז. ושם) גבי קמייתא פסולין דתניא לא שנו אלא קמץ אבל קידש פסל ופריך וכי מהדר ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת ומיהו דר' יוחנן איכא לשנויי שאני תודה דמתוך שמקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אבל מהך קשה שאין שיעור למיס ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא בזמן הוא אע"ג דלמרינן בסוף שתי הלחם ^(שס ק.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמנן בזמנן לענין שלא מדעת:

חזקיה אמר בלי שרת אין מקדשין ש"א מדרעת. תימה דצפ' התודה ^(מנחות עח:) פליגי בתודה ששחיטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אציי דפליגי בכלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין

וכמו כן קשיא דרזי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות ^(דף ז. ושם) גבי קמייתא פסולין דתניא לא שנו אלא קמץ אבל קידש פסל ופריך וכי מהדר ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת ומיהו דר' יוחנן איכא לשנויי שאני תודה דמתוך שמקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אבל מהך קשה שאין שיעור למיס ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא בזמן הוא אע"ג דלמרינן בסוף שתי הלחם ^(שס ק.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמנן בזמנן לענין שלא מדעת:

הדרן עלך לולב וערבה

החליל. הא דלא קתני כיצד יום טוב שחל להיות בשבת חליל ששה ובשאר כל הימים חמשה דלעיל בפרק לולב ^(דף מז:) משום דבעי למיסמך ולמימר חליל של בית השואבה דדייק מינה בגמרא האי הוא דלא דחי הא דקרבן דחי:

שאינו דוחה לא את יו"ט ולא את השבת. אע"ג דחליל אינו אסור אלא משום שמא יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין דפ' משילין ^(ב"ה דף לו:) וקיי"ל דאין שבות במקדש בית השואבה שאני כדלמרינן בגמרא דלינה אלא משום שמחה יתירה:

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

ג.

ואי מייתי להוב במקודשת איפסלו צלינה. וא"תנדעשהכמישמלאוהו הקוף כיון שנממלחה שלא בזמנה דכלי שרת אינסי מקדשים שלא בזמנו ואי משום דכי מטו לילי דבי שימשי תיקדוש דלילה אין מחוסר זמן ומיפסלו צלינה סוף סוף מאחר דקודם לכן נתמלאו יש לנו לחושצן כאלו מלאו הקוף כדאשכחן

במנחות פ' שתי הלחם ^(דף ק. ושם) גבי לחם הפנים שסידרו אחר השבת שאפילו הוא על השלחן כמה ימים אין צרך כלום דנעשה כמי שסידרו הקוף וי"ל דלא דמי דשאני הכא דלא צעי ^(כ) צהן צגדי כהונה צמילוי וא"ת והלא צלוחית של זבז המזחזקת שלשה לוגין מקודשת היתה דלא קתני שאינה מקודשת דקתני גבי חצית ולא קתני שיסו מקדשין אותן בכלי שרת אחר קודם יסוקן וא"כ היאך היו ממלאין ממי השילוח הא מיפסלי ציונא כיון דנתקדשו בכלי שרת כי היכי דמיפסלי צלינה וכן פי' בקונטרס כהדיא דריש שתי מדות ^(מנחות פז. ושם) גבי שלחן אבל מקדש ליפסל צלינה וציונא וצפ' המזנח מקדש ^(וצחים דף פח.) מפרש בקונטרס אבל מקדשין ליפסל אם ילא חוץ לקלעים או נגע צו טבול יום וגם רצינו שלמה פירש פ"צ דצוחים ^(דף כ: ושם) גבי יליאה מהו שתועיל בקידוש ידים ורגלים כדרך כל הקדשים ^(ג) הנפסלים ציונא והשתא קשה ממי דללוחית דלא מיפסלי ציונא ומיהו אין מכאן קושיא כל כך דאין כלי שרת מקדש צחון עד שיכנס לפנים כדלמר שמואל כהדיא צשילחי

המוזנח מקדש ^(שס דף פח.) דכלי שרת אין מקדשין אלא ממוחין ואין מקדשין אלא מצפנים אבל קשה מפ"ק דמנחות ^(דף ט. ושם) דפליגי בצללה חוץ לחומת עזרה דריש לקיש אמר כשירה דמדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא ור' יוחנן אמר פסולה כיוון דעשייתו בכלי נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהא בעיא אלמא צפנים מתקדשא ואפ"ה לא מיפסלא ציונא וכן משמע צפ' התכלת ^(שס מז.) דלחמר רב ששת הני תנאי כרזי סבירא להו דלחמר שחיטה מקדשא פי' דאיפסלא ציונא

ובסוף ^(א) שמעתין ^(דף מח.) קאמר הא דלא כרזי דאי כרזי כיון דלחמר שחיטה מקדשא דפריך להו היכא אי אכרזאי איפסלי ציונא משמע דוקא משום דשחיטה מקדשא הוא מיפסל ציונא הא לא הכי לא אע"ג דרזי אית ליה תנור מקדש במנחות פרק רבי ישמעאל ^(דף עב.) מיהו יש לדחות דבאין עם הזנח שאני דהא נסכים הצאים עם הזנח לא נפסלה מעילה ^(דף י.) קידשו בכלי נפסלו צלינה ועוד יש לדקדק מהנהוג דתנן פרק שני דמעילה ^(שס) קדשו ^(י) הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וצלינה ולא קתני וציונא אע"ג דגבי עופות וצחצים הוה מצי למיתני ליה ולא תני ליה אידי דלא תני ליה גבי שתי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה בהנהו והא דלמרינן צפ' כל שעה ^(פסחים לו.) גבי לישה דמנחות נהי דבורינן לימא במקום זריחין איתא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה במקום זריחין ויליאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יולא הוא אלא כדקאמרינן התם כיון דפרש אסוקי אסח דעתיה והא דדייק פרק שתי הלחם ^(מנחות נ"ה:) אמרת לישמן ועיריתן במזבח אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות צאות מנה ^(ס"ה דדריש ר') שמעון תנור תנור שתי פעמים שטהא אפיתין בתנור ושיהא הקדישן בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הוי מיפסל ציונא אלא משום דדבר מכוער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש וא"ת כיוון דבקדושת כלי לא מיפסלא ציונא מנחת כהנים וחביתי כהן גדול דלית בהו קמייה ונסכים הצאים צפני עמלמן אימת מיפסלי ציונא וי"ל ודאי דצאותן מועיל קידוש כלי דכוותיה אמרינן בסוף צ"ש צוצחים ^(דף מה:) יש לו מתירים משקרבו ומתיריו אין לו מתירין משיקדשו בכלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא צפנים אם כן אכתי תיקשי לן וגייתי במקודשת ולא יכניסום בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו צלינה וי"ל דא"כ מה יועיל שטהא מקודשת ועוד דדבר מכוער הוא להשהותם כל כך בכלי שרת צחון:

חזקיה אמר בלי שרת אין מקדשין ש"א מדרעת. תימה דצפ' התודה ^(מנחות עח:) פליגי בתודה ששחיטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אציי דפליגי בכלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין וכומו כן קשיא דרזי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות ^(דף ז. ושם) גבי קמייתא פסולין דתניא לא שנו אלא קמץ אבל קידש פסל ופריך וכי מהדר ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת ומיהו דר' יוחנן איכא לשנויי שאני תודה דמתוך שמקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אבל מהך קשה שאין שיעור למיס ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא בזמן הוא אע"ג דלמרינן בסוף שתי הלחם ^(שס ק.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמנן בזמנן לענין שלא מדעת:

חזקיה אמר בלי שרת אין מקדשין ש"א מדרעת. תימה דצפ' התודה ^(מנחות עח:) פליגי בתודה ששחיטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אציי דפליגי בכלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין

וכמו כן קשיא דרזי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות ^(דף ז. ושם) גבי קמייתא פסולין דתניא לא שנו אלא קמץ אבל קידש פסל ופריך וכי מהדר ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת ומיהו דר' יוחנן איכא לשנויי שאני תודה דמתוך שמקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אבל מהך קשה שאין שיעור למיס ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא בזמן הוא אע"ג דלמרינן בסוף שתי הלחם ^(שס ק.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמנן בזמנן לענין שלא מדעת:

הדרן עלך לולב וערבה

החליל. הא דלא קתני כיצד יום טוב שחל להיות בשבת חליל ששה ובשאר כל הימים חמשה דלעיל בפרק לולב ^(דף מז:) משום דבעי למיסמך ולמימר חליל של בית השואבה דדייק מינה בגמרא האי הוא דלא דחי הא דקרבן דחי:

שאינו דוחה לא את יו"ט ולא את השבת. אע"ג דחליל אינו אסור אלא משום שמא יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין דפ' משילין ^(ב"ה דף לו:) וקיי"ל דאין שבות במקדש בית השואבה שאני כדלמרינן בגמרא דלינה אלא משום שמחה יתירה:

עין משפט נר מצוה

ס"א א מיי פ"ג מהל' פסולי מוקדשין הלכה כ:
ע"ב ב מיי פ"ו מהלכות תמידין הלכה ו:
ע"א ג מיי פ"ה מהל' שמירת הנפש הל' די:

ע"ב ד מיי פ"ו מהלכות אסורי מונח הלכה י סגנו לאחין עט:
א ה מיי פ"ח מהלכות לולב הלכה יג:

לעוי רש"י

קוליי"ר (קולידוריר א.). מסננת.

רבינו חננאל

ועירי וחזקיה ור' ינאי חלקו בזה. ודבריהן פשוטין הן. **פיסקא** שהמים והיוין מנולין פסולין לבני מבוה. וירושלמי מה טעם, דכתיב ושה אחת מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל, מדרב שראוי ישראל לשתותו. עד כאן מים, יין, א"ר שבתי שנאמר המבשחת אלהים [ואנשים], אם אנשים משבח אלהים במה משבח, אלהים בניסוך שנא' בקודש הסך. ואוקימנא למתני' אפילו לר' נחמיה, דתני אימתי מסננת יש בה משום גילויי בזמן שתחתונה מגולה, אבל בזמן שהתחתונה מכוסה אע"פ שהעליונה מגולה אין בה משום גילוי, מפני שארס הנחש דומה לספוג וצף ועומד ואינו בוקע (המרשח) [המשמרת] של תחתונה. לא קא שרי ר' נחמיה כי האי גזונא אלא להדיוט דמשום סכנה, אבל לגבוה דמשום גריעותא הוא לא מכשר. וכי לית ליה הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא וגו'. הדרן עלך לולב וערבה החליל חמישה ושישה. זה חליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב.